

Osobnosti zemědělského výzkumu v Kroměříži

Věra Kroftová, Agrotest fyto, s.r.o.

Dr. Ing. Pavel Škopík, CSc. (1923–2013), ředitel Výzkumného ústavu obilnářského v letech 1957–1970

Pavel Škopík se narodil 19. října 1923 v Nitře. Po absolvování Vysoké školy zemědělské v Brně tam krátce pracoval jako asistent, dalším jeho zaměstnavatelem byly Československé chemické závody, národní podnik Praha. V letech 1951 – 1957 pracoval jako vědecký pracovník Výzkumného ústavu rostlinné výroby v Praze. Do tehdejšího Výzkumného ústavu obilnářského (VÚO) nastoupil 1. září 1957 hned do funkce ředitele.

V té době byl už ženatý a měl syna Pavla. V soukromém životě se účastnil společenského života v regionu a byl také aktivním sportovcem a turistou.

Funkci ředitele zastával až do odchodu v roce 1970. Již při svém nástupu do funkce byl nejen schopným manažerem, ale také uznávaným odborníkem v oblasti výživy rostlin. Kromě vedení ústavu byl i nadále součástí kolektivu řešícího otázky agrotechniky a výživy rostlin. Za dobu jeho působení ve funkci ředitele přišlo do VÚO mnoho mladých lidí, kteří zde zapustili kořeny. Pro své schopnosti i charakterové vlastnosti byl pan Dr. Škopík velmi oblíbený. Podporoval mladé pracovníky, jejich studijní a publikační činnost, a také zahraniční spolupráci, která byla pro rozvoj výzkumného pracoviště zásadní. Významným způsobem přispěl k profilování pracoviště, vytvořil moderní organizační strukturu a dbal na modernizaci vybavení a na rozvoj všech činností souvisejících s výzkumnými, laboratorními i pokusnickými aktivitami. Pod jeho vedením byla dokončena realizace rozsáhlé investiční akce – výstavby nové budovy a celého areálu v Kroměříži na Havlíčkově ulici, kde dodnes sídlí nástupnická organizace VÚO - Zemědělský výzkumný ústav Kroměříž, s.r.o. Byl také členem Československé akademie zemědělských věd, kde pracoval jako tajemník komise pro výživu rostlin, členem několika vědeckých rad a poradních orgánů v oblasti zemědělství. Externě přednášel na Vysoké škole zemědělské v Brně. Pod jeho vedením se VÚO stal jedním z předních pracovišť zemědělského výzkumu v tehdejší Československu. V roce 1970 byl převeden do Ivanovic na Hané, na pracoviště Ústavu pro vědeckou soustavu hospodaření.

Ze seznamu cestovních zpráv v knihovně dnešního Zemědělského výzkumného ústavu Kroměříž, s.r.o. se dozvídáme o některých jeho cestách na zahraniční pobyty, konference a semináře (1958 Francie, 1962 Itálie a Německo, 1965 Jugoslávie, 1967 Francie, 1968 Itálie, Dánsko, Německo, 1969 Itálie a Rakousko). Účastnil se i odborných seminářů a konferencí doma, o čemž svědčí příspěvky například ve sbornících *Nepoléhavost obilnin* (1968), *Věda a prax o pšenici* (1968).

Byl autorem a spoluautorem několika odborných knih, z nichž lze jmenovat například: Škopík, Pavel – Bezděk, Vladimír: *Mimokořenová výživa rostlin*, Praha, SZN 1961, Škopík, Pavel – Derco, Mikuláš: *Aktuální otázky obilnářství*, Praha, SZN 1962. Přispěl kapitolou o výživě a hnojení jarního ječmene do monografie Skládal, J. a kol.: *Sladovníkový ječmen* (1967), a několika kapitolami do knihy Foltýn, J.: *Pšenice* (1970). Publikoval v odborných časopisech (např. *Zemědělské noviny*, *Úroda*, *Agrochémia*, *Zemědělec*, *Mechanizace zemědělství* atd.) a mnohokrát i ve vědeckém časopise *Rostlinná výroba*. V knihovně je také uloženo 13 závěrečných zpráv výzkumných úkolů, které předkládal jako vedoucí řešitelského kolektivu.

Jako ředitel VÚO přispíval také do *Věstníku výzkumných ústavů zemědělských*, kam zasílal články o rozvoji vědeckovýzkumné činnosti pracovníků VÚO. V tomto směru vypracoval i obsáhlé úvodníky do čtyř svazků *Vědeckých prací VÚO* (čís. 2/1962, čís. 3/1964, čís. 4/1965 a čís. 5/1968), kde podrobně shrnul vždy výsledky výzkumu ve VÚO dosažené za minulé období a zaznamenal tak přesně vývoj tohoto výzkumného pracoviště i jednotlivých problémových okruhů, které zde byly řešeny v letech 1958 - 1966. Tyto úvodníky dodnes slouží jako zdroj informací o historii zemědělského výzkumu v Kroměříži.

Po roce 1989 vždy rád přijímal pozvání na setkání současných a bývalých penzionovaných zaměstnanců dnešního Zemědělského výzkumného ústavu Kroměříž, s.r.o., kde se setkával s některými svými bývalými kolegy. I v pokročilém věku se živě zajímal o činnost našeho pracoviště, rád pohovořil i s námi mladšími, kteří jsme ho mohli poznat jen díky těmto setkáním. Pan Pavel Škopík zemřel dne 7. 7. 2013 ve věku nedožitých 80 let.

Obr. 1. Budova původního Výzkumného ústavu obilnářského byla dokončena v roce 1964, nemalou měrou se o to zasloužil i tehdejší ředitel Ing. Pavel Škopík

Seznam prací, které publikoval Ing. Pavel Škopík za svého působení v Kroměříži najdete na:

<http://www.vukrom.cz/spolup/skopik-publikace>

Prof. RNDr. Lubomír Nátr, DrSc. (1934–2013) a jeho působení ve Výzkumném ústavu obilnářském v letech 1958–1976

Lubomír Nátr se narodil 12. ledna 1934 v Jistebníku ve Slezsku. Jeho úspěšná vědecká kariéra začala v roce 1958 právě zde v Kroměříži, v tehdejší Výzkumném ústavu obilnářském (VÚO). Zkusme pátrat po informacích z této jeho životní etapy, která trvala plných 18 let až do roku 1976, kdy odešel do Prahy na Univerzitu Karlovu. Brzy po svém příchodu do Kroměříže se v roce 1959 oženil se Zdeňkou Kružílkovou, která také pracovala ve VÚO, na oddělení genetiky. V roce 1965 se jim narodil syn Lubomír. V roce 1978 pak následovala svého manžela do Prahy i paní RNDr. Nátrová. Působila tam jako vědecká pracovnice ve Výzkumném ústavu rostlinné výroby v Praze-Ružyni.

Obr. 2 Lubomír Nátr s vietnamským stážistou Vu Van Vu v laboratoři Výzkumného ústavu obilnářského

V kroměřížském výzkumném ústavu začínal pan Lubomír Nátr jako promován biolog v oddělení fyziologie rostlin ve funkci asistenta, v roce 1964 dokončil vědeckou aspiranturu, od roku 1970 pracoval jako samostatný vědecký pracovník. Za podpory ředitele Ing. Pavla Škopíka se RNDr. Lubomír Nátr zasadil již v 60. letech o mezinárodní vědeckou spolupráci. Nejen, že sám vyjížděl do zahraničí, jeho zásluhou hostovali ve VÚO mnozí špičkoví odborníci z celého světa. Působení ve VÚO tedy bylo nepochybně základem pro jeho budoucí kariéru na Univerzitě Karlově v Praze.

Od začátku byla oborem Lubomíra Nátra fyziologie a anatomie rostlin, jak to dokládají i první publikované práce, ve kterých se věnoval různým problémům z oblasti fyziologie obilovin a zejména fotosyntézy, která, jak se později ukázalo, zůstala jeho celoživotním tématem. V první polovině 60. let publikoval nejčastěji v časopise *Rostlinná výroba*, a také v mezinárodním časopise *Biologia plantarum*. Aktivně se účastnil seminářů a konferencí v Československu i v zahraničí. Ve *Věstníku výzkumných ústavů zemědělských* seznamoval odbornou obec se svými zkušenostmi ze zahraničí i s průběhem a výsledky zahraničních návštěv ve VÚO. Na zahraničních cestách zúročil své velmi dobré znalosti cizích jazyků (němčina, ruština, francouzština, angličtina). Kromě kratších zahraničních cest do NDR, SSSR, Jugoslávie, Dánska či Rakouska pobýval na přelomu let 1967 a 1968 půl roku ve francouzském Grenoblu, kde mimo jiné

jako "Maitre de Conférence" přednášel fotosyntézu, vodní provoz a dýchání rostlin. Od července 1968 do června 1969 byl v Aberdeen ve Velké Británii na studijním pobytu, kde studoval moderní metody analýzy fotosyntetické produkce.

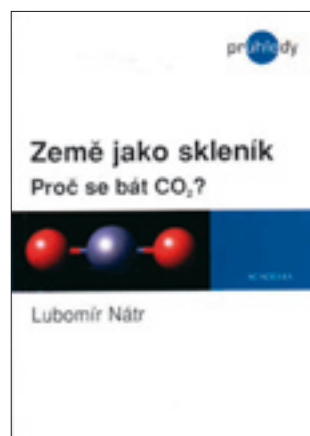
Ve druhé polovině 60. let se začal intenzivně věnovat také tématu tvorby výnosu obilovin, avšak fotosyntéza nadále zůstala jeho nosným tématem. Své výsledky v tomto oboru publikoval zejména v časopise *Photosynthetica*, kde lze nalézt jeho příspěvky již od prvního čísla prvního ročníku z roku 1967. Také globální témata ho zajímala již za jeho působení v Kroměříži. Publikoval např. článek: NÁTR, Lubomír: Uživí Země 7 miliard lidí? (*Za vysokou úrodu*, 14, 1967, 175-176), kterým informoval o aktivitách a důležitosti Mezinárodního biologického programu. Nesmíme zapomenout také na jeho příspěvky ve *Vědeckých pracích VÚO* čís. 3/1964, 4/1965 a 6/1972.

I po jeho odchodu do Prahy vyšlo ještě několik publikací s kroměřížskými spoluautory. K dnešnímu dni se podařilo shromáždit citace 78 článků, které publikoval za svého působení ve VÚO. V průběhu následujících let se s bývalými kroměřížskými spolupracovníky setkával na různých odborných akcích, vždy se k nim živě hlásil a zajímal se o jejich práci. Do zdejší odborné knihovny pak přibývaly postupně jedna za druhou jeho knihy, stejně jako záznamy o mnoha jeho odborných článcích.

Působení Lubomíra Nátra na Univerzitě Karlově bylo podrobně vzpomenu článkem v časopise *Živa* při příležitosti jeho 75. narozenin (KREKULE, Jan: Pěťasedmdesátník Lubomír Nátr. *Živa*, 57, 2009, s. XX-XXI), z něhož je zřejmé, že tam žil a pracoval v kruhu spolupracovníků a přátel, kteří na něj pro jeho upřímnou a vstřícnou povahu, pracovitost, vědeckou erudici a invenci nikdy nezapomenou. Dne 7. července 2013 zemřel ve věku 79 let. Zde v Kroměříži, kde prožil velmi důležitou etapu svého profesního i soukromého života, na něj vzpomínají jeho bývalí spolupracovníci a další přátelé.

Seznam prací, které Lubomír Nátr publikoval v letech 1960–1976 za svého působení v Kroměříži najdete na:

<http://www.vukrom.cz/spolup/natr-publikace>

Obr. 3 Dvě z mnoha knih Prof. Lubomíra Nátra, které vznikly za jeho působení na Univerzitě Karlově v Praze

Článek Osobnosti zemědělského výzkumu v Kroměříži vznikl za podpory projektu OPVK číslo CZ.1.07/2.3.00/30.0035 s názvem „Partnerství pro podporu popularizace VaV“